

Komentarji

Korupcija ne izvira iz oseb, temveč iz korumpiranega sistema

Zadnje dni je po Ameriki precej krika o korupciji v javnih službah. Federalna vlada je odstavila — namignila mu je, naj resignira, če noče biti odstavljen — direktorja Illinoiske divizije Home Owners' Loan korporacije, ki je bil obtožen, da je bil vladno posojilno organizacijo za svoje politične in druge namene. Krik je tudi, da se v mnogih lokalnih uradih CWA izkorišča denar vlade v privatne namene.

Rooseveltove "new deal" — o katerem trdi znani detroitski radijski goveždač, da je v njem "kristanski duh" — je dal s svojim širokim in gostim omrežjem birokratizma prilike za korupcijo. Velika armada starih demokratičnih političnih hlapčev, ki so zadnjih dvanajst let s malimi izjemami obirali suhe kosti, se je vrgla kakor tolpa gladnih volkov na javne službe. Te službe so teoretično namenjene ljudem, ki so prvič spoznani in drugič imajo pred očmi interese skupnosti, ampak v praksi je drugače; službe namrečno dobe oni, ki smatrajo, da je treba najprej pomagati sebi in svojem in potem, če kaj ostane, pridejo ljudski interesi na vrsto.

"New deal" s svojimi koloniziranimi agenturami in biroji ter armadami uradnikov je torej predmet, ki nudi neskrupuloznim ljudem stare šole in starih nazorov, "krepkim individualizmom", dovolj priložnosti za korupcijo. In ni treba misliti, da je v tem oziru kaj razlike med republikanci in demokrati. Prav tako! Prvi kakor drugi — in to pomeni pristaši ostalih političnih struj tudi niso izvzeti! — namrečno pred kupi blešččega zlata. Tudi najidealnejši angliji, ki si ga more naslikati fantazija človeške naivnosti, ni tuje!

Ljudje so navajeni na sebičnost, izolirani so po načelu, da "vsakdo najprej gleda zase." Vlada razpolaga z milijoni in milijardami dolarjev za razne reliefne in posojila. Denar se razdeljuje kakor povodenj iz Washingtona na vse strani — kljub temu je še vedno premalo! — in denarji ni zapisano, komu gre, pa naj bo v žepu sleparja ali pa v žepu onega, ki postavlja in pošteno zasluži. Dejstvo, da ima denar enako vrednost za vsakega posameznika, je odgovorno za 99 odstotkov tatvin, ropov, falsifikacij, prevar, sleparij in slučajev kriminalnega (trgovina) ter nelegalnega raketirstva.

Korupcija ali po ameriško "graft" bo živel v vseh javnih institucijah brez izjeme toliko dolgo, dokler bo živel primitivni kapitalistični sistem s svobodnim razdeljevanjem denarja, s privatnim bogatstvom in privatnim bogatstvom, ki nudi vse priložnosti za korupcijo. Kazni za posamezne korumpirane in tatove bodo nič pomagale, dokler ne bo gnezdo, v katerem se ležejo novi korumpiranci in tatovi. Zakoni proti tatvinam obklevajo že pet tisoč let, odkar obstaja privatna lastnina z denarnim vred, toda vsi ti zakoni z milijoni barbarizmi kaznimi — danes niso odpravili tatvine.

Tudi moralno poboljševanje kapitalističnega sistema, ki ga uče države in cerkve vsa tisočletja znane in neznane, ni odpravilo korupcije, sleparij in ne tatvin. Obratno je bilo nebroj primerov, ko so učitelji morale in poštenosti — sami goljufali in kradli.

ŠE ENA DELAVSKA STRANKA V POVOJIH

Organizira jo Mustejeva grupa. Stranka bo "revolucionarna." — Se več konfuze ali kristaliziranje?

Pittsburgh, Pa. — American Workers Party je najnovejša politična stranka na razrušenem in kaotičnem telesu ameriškega delavskega gibanja. Ustanovljena je bila na pittsburski konferenci Lige za progresivno delavsko akcijo, katero vodi A. J. Muste, bivši rektor Brookwooda. Konferenca se je udeležilo 150 oseb, ki so aktivne v ligah brezposelnih in unijah ali pa na obronku istih. Večinoma so bili komunistični simpatičarji, nekateri tudi nekdanji člani komunistične ali socialistične stranke, ki so se pred par leti pričeli zbirati okrog Lige za progresivno delavsko akcijo. Ker s to ligo niso mogli nikamor in je zadnje čase prišla v zastoj, so sedaj organizirali novo delavsko stranko.

J. B. S. Hardman, urednik Amalgamated Clothing Workers unije, ki je bil pred približno desetimi leti izključen iz komunistične stranke, je rekel, da American Workers Party ne bo skušala nadomestiti nobene obstoječe delavske stranke. Tudi ne bo stremela postati delavska stranka v navadnem pomenu besede, marveč bo stranka "ameriškega revolucionarnega delavstva".

Ustanovitelji novega pokreta, med katerimi je tudi Karl Love, bivši socialist in komunist, pravijo, da je nova stranka potrebna, ker je socialistična preveč konservativna in preveč zavzeta v parlamentarizem, komunistična pa je le orodje Moskve, totalno nerealistična in diakreditirana v delavskem gibanju.

Pittsburska konferenca je bila le "pripravljalna". Formalno bo stranka ustanovljena na konvenciji, ki se bo vršila okrog 4. julija, ko bo razpuščena Liga za progresivno delavsko akcijo, ki je bila originalno ustanovljena za reformiranje in izčiščenje ameriških unij. Labor Action, organ lige, je glasilo novega pokreta.

Kljub temu, da ustanovitelji nove stranke, med katerimi je več energičnih in sposobnih ljudi, menijo, da bo s tem prišlo do kristalizacije med ameriškim razredno zavednim delavstvom, je dvomljivo, da se bo to zgodilo. Izgleda, da se je porodila le nova frakcija, nova cerkev, ki bo le prilivala kaosu med delavstvom. Do revolucionarnega razmaha bi moglo priti le tedaj, če bi se združile obstoječe frakcije med razredno zavednim delavstvom v eno stranko, kar je očitno nemogoče. S to stranko bo prišlo le do novega sektaštva.

Osemnajst sovjetskih vohunov aretiranih v Franciji

Pariz, 21. dec. — Francoska tajna policija je zadnje dni prišla 18 oseb, ki so obtožene vohunstva v prid Sovjetski uniji. Med aretiranimi sta dva Američana — Robert Gordon Switz iz Madisonsa, Wis., in njegova žena — dva Kanadčana, več Rusov in Poljakov ter eden srbski žurnalista, Dušan Narandić. Vsi so zaprti "incommunicado", to se pravi, da jih ne sme nihče videti in ne govoriti z njimi.

Začetek zime

V koledarju je danes prvi zimski dan. Najkrajši dan in najdaljša noč.

Martin Ryan dobil tri mesece zapora

Militantni voditelj rudarjev v Penni omrežen po premogetnih baronih

Uniontown, Pa. — Frickova družba je končno le dobila v svojo pest Martina Ryana, militantnega voditelja rudarjev, katerega upa poslali v ječo vsaj za tri mesece. Isto namerava storiti tudi z njegovim prijateljem Georgeom Bakulichem.

Na sodišče je bil tiran radi nekega spora z nekim Malloyem, delovodjem pri Frickovi družbi. Sprla sta se v volilni koči pri zadnjih volitvah, kjer je Malloy intimiral antidružbine volilce z nekim dokumentom, o katerem je Ryan rekel, da je nelegalen, ga Malloyu iztrgal iz rok in ga raztrgal.

Sedaj je bil obtožen in spoznan krivim napada na Malloya in obsojen na tri mesece zapora ter \$100 globe. Ryan in njegove priče pravijo, da ni prišlo do nobenega fizičnega spopada, kljub temu pa ga je kompanjski sodnik z Bakulichem vred obsodil. Ryanov zagovornik zahteva novo obravnavo.

Hitler je nemški mesija, ne Krist!

Po božjem navodilu je odrešil nemški narod ...

Berlin, 21. dec. — Nemški list z največjo cirkulacijo v Nemčiji glasilo živinskih industrij, piše, da "simbol božičnih svečanosti v Nemčiji je letos vodja Hitler ... On je mesija, ki je odrešil nemški narod po božjem prerokovanju in navodilu ter pretvoril Nemčijo v cesarstvo luči in božanske čistosti ... Njemu gre prva in največja čast ..."

Poljska prehaja v fašizem

Nova ustava odpravlja parlamentarni sistem in predstavlja republiko po diktator

Varšava, 21. dec. — Drastična revizija ustave, katero je pripravil maršal Pilsudski in ki bo po vseh pričakovanjih sprejeta, prevede poljsko republiko na prag fašizma. Preobrat se izvrši s tem, da je predlagana nova ustava zavrgla demokratsko formo vladavine. To priznava vlada sama, katere predstavnik je včeraj v sejm (zbornici) izjavil, da se je vlada odločila, da zavre parlamentarni sistem, porojen v Angliji, ki je pokazal, da škoduje Poljski. Po novem sistemu bo zbornica le nekakšno posvetovalno telo, vlada bo odgovorna le predsedniku, predsednik pa ne bo odgovoren nikomur in ko poteče njegov sedemletni termin, bo sam postavil kandidata za svojega naslednika.

Pacifistična organizacija postala bojovita

New York. — V vodstvu največje pacifistične organizacije v Ameriki pod imenom Fellowship of Reconciliation, je prišlo do notranjega boja z rezultatom, da je bil odlovljen glavni tajnik J. B. Matthews, šest direktorjev pa je odstopilo.

Matthews je bil odlovljen, ker ni bil stoddostni pacifist (je član socialistične stranke). Njegov nazor je, da se pacifizem neha, kadar je treba braniti delavsko državo. Ker je bil radi tega odlovljen, je resigniral tudi šest direktorjev, ki so sličili nazorov.

Dvajsetim komunistom bodo odsekali glave v Nemčiji

Berlin, 21. dec. — Poleg desetorice komunistov, katerim bodo odsekali glave v Essauu, je bila zadnje dni druga desetorica obsojena na smrt v Dueseldorfu. Po odloku obeh sodišč sta o be desetorici krivi smrti po enemu.

OZADJE KALIFORNIJSKEGA LINČANJA

Linčanje aranžirano, da se prepreči odkritje zveze med gangi in okrajno politično mašino

San Jose, Cal. — (FP) — Linčanje dveh ugrabiteljev Brooka Harta, kar naj bi bilo "vzгляд vsej Ameriki," kakor je rekel governor Rolph, je bilo aranžirano, da se prepreči odkritje zveze med gangi in vodilnimi politiki tega okraja. Stvar je sledeča:

Mladi Hart je pogosto zahajal v igralnice in zaigral mnogo denarja. Igral je tudi "na kredit" češ, da bo že oče poravnal. Oče pa dolga ni hotel plačati. Omeniti je treba, da je Hart zahajal v gangske igralnice, v katere so močno zainteresirani tudi politični bosaji.

Da izzirajo gangske dolge, se najeli Thurmonda, da ugrabi mladega Harta. S Thurmondom je bil zapleten tudi Holmes, o katerem postoji dvom, da je bil faktično zapleten v ugrabitev, vendar je bil linčan s Thurmondom vred.

Ker bi se imela vrstiti obravnava v sosednjem okraju, kamor ne sega moč L. Oneala, političnega bossa okraja San Jose in prijatelja ter sosedja governorja Rolpha, je bila nevarnost, da Thurmond in Holmes na obravnavi povesta več kakor pa bi bilo dobro za Onealovo politično mašino.

Ob času, ko sta bila ugrabitelja prijeta in ko je bilo truplo mladega Harta najdeno, ni bilo nobenega linčarskega razpoloženja in tudi še par dni pozneje ne. Linčanje je indirektno sugeriral tukajšnji časopis The News, ki je priobčil vest, da se pred ječo zbira velika množica, dasi je bila to laž. Pričela pa se je shirati po priobčenju tega namiga za linčanje.

Vplivni meščani so drhal bodril, policija in višji vladni organi so držali roke krčim, governor pa je gledal, da ni bila poslana državna milica na pozorišče. Kaj se je zgodilo, je znano. Za korumpirano politično mašino in vplivne meščane je bilo glavno, da se prepreči odkritje njih zveze z gangi.

Grčija pozvala vojaštvo proti stavkarjem

Atene, 21. dec. — Grška vlada je včeraj postavila vseh 7000 stavkajočih telegrafistov in poštinih nameščenecv pod vojaško mobilizacijo in vsakdo, ki se upre, bo obtožen veleizdaje. Obenem je uposlila 1500 vojakov v poštinih in telegrafskih uradih. Stavka je zelo resna, ker je ustavila ves poštini in brzojavni promet na Grškem.

Župan prepovedal shod jeklarskim delavcem

Duquesne, Pa. — Isti župan po imenu Crawford, ki je v jeklarski stavki leta 1919 rekel, da "v tem mestu ne more niti Kristus govoriti za Ameriško delavsko federacijo," je tudi sedaj prepovedal shod dva tisoč jeklarskih delavcev. Shod je aranžirala Amalgamated Association of Iron, Steel & Tin Workers unija, ampak je župan prepovedal oddajo dvorane.

Poostrena likerska postava v Chicagu

Chicago. — Občinski svet je 20. t. m. sklenil, da morajo biti vsi prostori v mestu, kjer točijo opojno pijačo, zaprti ob eni uri popoldne. Tudi restavracije in gostilnice v hotelih. Ta odredba je prišla zaradi več škandalov v zadnjih dneh, ko so se pijanci pretepali in streljali v zgodnjih jutranjih urah.

ga nacija. Za dva fašista mora torej umreti dvajset komunistov!

Novo prosvetno gibanje med rudarji

Španski socialisti se ne bodo podali reakciji

Vodja socialistov je izjavil v zbornici, da bodo delavke unije prej dale svoje življenje kakor pa dovolile, da pojde Španija za Italijo in Nemčijo

Madrid, 21. dec. — Španski socialisti so včeraj odgovorili na zahtevo voditeljev španskega klerikalizma za modifikacijo zakona proti katoliški cerkvi, da modifikacije ne bo, dokler je organizirano socialistično delavstvo v španski republiki živo. Socialistično delavstvo unije morajo biti prej pomandrane v revoluciji!

Indalecio Prieto, vodja socialistične skupine v novi zbornici, je izrekel gorje besede. Prieto je rekel, da socialisti in njih zavazniki amatrajo omenjeno zahtevo katoliškega voditelja Roblesa za grožnjo fašistične diktature.

"Izjavljam odločno, da bo vsem jasno, da bomo branili ustavo in zakone republike z vsemi možnimi sredstvi, in če nas reakcija izkove s fašističnim pučem, bomo odgovorili z revolucijo", je dejal Prieto v zbornici.

Španski socialisti so zadnje dni dali razumeti, da se dobro zavedajo kaj se godi in val fašizma jih ne bo našel nepripravljeni in pasivne kakor je našel socialiste v Italiji in Nemčiji. Socialistično delavstvo unije, ki štejejo čez milijon članov in so najmočnejša delavska organizacija na Španskem, so pripravljene na generalni štrajk in vsako akcijo.

Zadnje čase poskušajo socialisti doseči mir z raznimi komunističnimi frakcijami in iščejo tudi atikov s sindikalističnimi organizacijami, da bo delavska fronta v Španiji zares enotna. Na resno svezjo s sindikalisti ni dosti upanja, ker so sindikalistične unije pogosto prepletene s terorističnimi anarhisti, toda vsaka strategična poteza je dobra, če vsem skupaj preti nevarnost obstoja.

Mussolini razstavlja ženske s kopicami otrok

Ženska, ki je rodila dvajset otrok, dobila prvo nagrado

Rim, 21. dec. — Mussolini je včeraj pozval v Rim 92 žensk, ki so skupaj rodile 1288 otrok. Od vseh strani Italije so pobrali ženske, ki imajo po deset ali več dece in te ženske bodo pet dni v gosteh vlade. Stroške vožnje, pogostjenja in drugih ceremonij, ki jih je Mussolini pripravil za rodovitne matere, bo vlada pokrila iz sklada davkov, ki jih plačujejo samaki moški.

Paulina Belucci iz Neapla, ki je rodila 20 otrok, je dobila prvo nagrado — "višnjevi trak Italijanske ženske zaščitne zveze kot "največja junakinja" v fašistični Italiji. Druga za njo, ki je rodila 14 otrok, je bila tudi odlikovana. Fašistično časopisje bombastično piše, da je kontrola porodov v Italiji končana.

Hitler bo steriliziral 400.000 oseb

Berlin, 21. dec. — V teku so velike priprave za sterilizacijo (ujalovitev ali skopitev) slabšev v Nemčiji, katere računajo na najmanj 400.000 oseb oboje. Dne 1. jan. bo pripravljeno 1700 "evgenijskih sodišč", ki bodo določala, kdo mora biti steriliziran. Katoliška cerkev arditno protestira proti temu koraku.

NAROČNIKOM

Prihodnji ponedeljek, na božični praznik, Prosveta ne izide.

Rebelni rudarji nameravajo ustanoviti prosvetno ligo, ki bo vodila boj proti lewisizmu in za združenje rudarskih unij

Springfield, Ill. — The Fighting Miner, glasilo levičarskega krila Progresivne rudarske unije, piše v izdaji z dne 15. decembra, da je na horizontu novo gibanje za ustanovitev rudarske prosvetne lige, ki bo vodila opozicijo proti Lewisovemu režimu in reakcionarnim tendencam v obstoječih rudarskih unijah ter za konsolidiranje vseh unij v enotno, razredno zavedno unijo.

Fighting Minerja urejajeta Gerry Allard in Loren Norman, bivša urednika Progresivne Minerja, glasila illinoiskih progresivnih rudarjev. Allard je bil radi svoje militantnosti in radikalizma, s katerim je v glasilo prillival ognja anti-Lewisovi revoluciji, pred par meseci odstopil od uredništva in s njim vred je šel iz uredništva tudi Norman, nakar sta pričela izdajati Fighting Minerja.

Allard je bil nedavno tudi suspendiran iz unije za šest mesecev, Joseph Angelo in par drugih levičarjev (ne komunistov) pa izključenih. S tem je administracija progresivne unije napovedala boj radikalcem, to največ na pobudo reakcionarnih odvetnikov, ki so dobili močan vpliv nad Percyjem in Keekom, predsednikom in tajnikom unije, pravijo levičarji. Nastopili so tudi proti Agness Wieck, ki je največ pripomogla do zgraditve bojovite ženske organizacije pod imenom Women's Auxiliary. Radi tega so danes illinoiski rudarji razdeljeni na tri skupine — lewisovce, progresivce in "levičarje".

Nedavno se je v Pittsburgu vršila konferenca nekaterih rebelnih rudarjev iz raznih držav, ki so razpravljali o rudarskih problemih in situaciji v obstoječih unijah. Prišli so do zaključka, piše Fighting Miner, ki po novem letu prične izhajati v "tabloit" formatu na 16 straneh, da ustanove prosvetno organizacijo, ki bo delovala za enotnost rudarjev in za očistitve unij potom vzgojevalnega dela.

Na konferenci so bile zastopane razne radikalne struje, ki tvorijo levičarski blok — socialisti, bivši komunisti, mustejevi, IWW-isti. Zedinili so se, naj bo rudarska prosvetna liga bazirana na sledečem programu:

1. Za enotno, razredno zavedno rudarsko unijo.
2. Boj v vseh obstoječih rudarskih unijah (teh je šest) za program razredne zavednosti in za združenje rudarjev.
3. Boj proti raketirstvu, fašizmu, gangsstvu, avtokraciji in reakciji v obstoječih unijah.
4. Boj za pravice manjšine bodisi v pisavi ali govoru — svoboda govora.
5. Boj za socialno zakonodajo, šesturnik, višje plače in izboljšanje delovnih pogojev kot sredstvo za akcijo v svrhu dosega končnega cilja, ki je socializiranje družabnega reda.
6. Ustanovitev izobraževalnega centra za vzgojevanje pravih delavskih voditeljev.
7. Delovanje za enotno akcijo z ostalim delavstvom.
8. Organiziranje rudarske mladine in rudarskih žena, ki se bodo borile ob strani rudarjev.
9. Ustanovitev narodne organizacije ali odbora, ki bo vodil prosvetno delo v smislu tega programa po vseh distriktih.

To je program opozicije v UMW in PM, kalipot rudarjem iz sedanjega kaosa in bratomorne borbe na različnih frontah. Da rudarji potrebujejo enotne in razredno zavedne organe (Daje na 3. strani)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravne države (izven Či-
nega) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Clevel-
and \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
ovestivo \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Clevel. \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru.—Reklami se ne
vratajo.
Advertising rates on agreement.—Manus-
cripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-68 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Adamič pride v Chicago

Chicago. — Louis Adamič, znani ameriško-slovenski pisatelj, je obvestil uredništvo Prosvete, da nas obišče prihodnji teden. Dobrodošel!

Nov grob

Cleveland. — Umrla je Ana Lindič, r. Gričar, stara 47 let in doma iz Mladevine pri Šmarjeti. V Ameriki je bila 21 let in tu zapuščila tri sinove in hčer, v starem kraju pa četrtega sina.

Pokojni br. Lotrič

Chicago. — V včeršnjem poročilu o smrti br. Lovrenca Lotriča, člana društva Pioneer št. 559 in očima splošno znane bojevnika v krogih naše napredne mladine Donald J. Lotriča, je bilo pomotoma rečeno, da je bil pokojnik doma iz Selc pri Kranju. To je treba popraviti v toliko, da je bil Lovrenc Lotrič doma iz Selc nad Škofjo Loko.

Roosevelt podaljšal svojo
uposlovno pogodbo"Blanket code" ostane v veljavi
do 1. maja 1934

Washington, D. C. — Predsednik Roosevelt je podaljšal svojo začasno uposlovno pogodbo, ki poteče z novim letom, za štiri mesece, to je do 1. maja 1934. Vsi delodajalci, ki še niso podpisali rednih pravilnikov te ali one industrije, so povabljeni, da se drže tega splošnega pravilnika (blanket code), ki velja za vse delodajalce. Ponovni podpis ni potreben.

Predsednik poroča, da sistem rednih pravilnikov zdaj krije 70 odstotkov mednih delavcev v Združenih državah.

Niro ovira prepočasno organiziranje delavcev

Washington. — NRA proti največji nevarnosti v tem, ker se delavci dovolj hitro ne organizirajo, je mnenje R. A. McGowana od narodnega katoliškega welfare councila. "Vse premalo delavcev pristopa v unije, da bi pripomogli NRA do gotovega uspeha in pa vplivali na njen bodoči razvoj v tisti smeri kakor bi moral iti," pravi on.

"Delno krivdo za to nosijo tudi tiste unije, ki imajo jurisdikcijo nad delavci, niso pa dovolj aktivne v njih organiziranju. Če delavci ne pristopijo v unije, je rešna nevarnost, da bo skrahljal ves obnovitveni program," pravi McGowan.

Elektrarski trust želi vladi zavzati roke

Washington. — Zastopniki elektrarskega trusta, ki so prišli v Washington osnutke pravilnika, so vladi sporočili, da je trust pripravljen podpisati NRA, če vlada pristane, da bo prenehala s tekmovanjem, to je z razvojem svoje hidroelektrične sile, občinske elektrarne pa podvrgla nadziranju trusta. Kakor iz administracijskih krogov sporočajo, so bili zastopniki trusta kratkoma zavrženi in vlada ne mara sprejeti predloženega pravilnika niti v svrhu razprav, dokler ni odstranjena dotična točka, ki zahteva vladno kapitulacijo.

Cene se dvigajo, plače pa padajo

New York. — Podjetniška organizacija Iron & Steel Institute poroča, da je v jeklarski industriji v juniju znašala tedenska plača \$18.36, v septembru \$18.14, cene potrebščin pa so se v tem času dvignile za 11%.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Farmerji niso ničesar izgubili

Willard, Wis. — Tu pa tam še vedno slišimo, kako kak dopisovalec ali dopisovalka potoži, koliko smo izgubili v prošli farmarski stavki, dobili pa nič. Clovek takoj spozna, kam taki dopisniki spadajo, ker ne vidijo stvari kot je.

Resnica je, da ni nihče ničesar izgubil, izvzemši nekoliko časa, ki pa je na farmah zelo poceni. Mleka ni nihče v jarke zlival, kajti vsak ga je znal na svoj način doma porabiti tako, da mu je bilo v korist. Da nismo ničesar dosegli torej ni res; to nam bo pokazal šele prihodnji kongres. Stavka se ni vršila le radi mleka ali sira. Stavka je bila naš protest, da je nekaj narobe. In če ne bi bilo med nami toliko trmoglavcev, bi zavpili soglasno in zmaga bi bila gotova stvar. Zato nam je Roosevelt rekel: "Organizirajte se boljše!" Prav ima. Saj on vendar ni noben Milklavž in nam ne bo nikdar ničesar prinesel, ako sami ne bomo energično zahtevali.

Veliko dela in truda bo še vze-
lo, da se to uresniči, kajti med nami je še dosti takih, ki se jim zdi vsaka organizacija peto kolo. Radi takih ljudi se pogrezamo nazaj v sužnost. Radi njih je še sedaj v sedlu sedanji gnili sistem. V svoji nevednosti butajo proti naravnim zakonom. Narava nam da vsega preveč — pa nam vsega primanjkuje. Torej je očitno nekaj narobe z uredbo, z nami samimi, ki si ne znamo urediti stvari tako, da bo za vse dobro. Z velikim trudom bo treba ljudem dokazati, da bogastvo tega sveta spada vsem, ki delajo in ustvarjajo. Šele kadar bomo stodoletno organizirani, bo mogoče zmerno in pravično živeti ter uživati.

Poglejmo rudarje, ki kopljejo premog! Po šest mesecev, celo leto in tudi delj vztrajajo v stavki. Večkrat so lačni in brez stanovanja. Nam pa se ni kaj takega bati. Ako bi bili farmerji složni, ni sile, da je ne bi premagali. Toda farmer ima tisto bolezni, če nekaj ne odleče vsak dan na trg, takoj misli, da se bo svet podrl. Naj navedem en dokaz.

Prvi dan naše stavke sem ustavil nekega farmerja in ga vprašal, če je sedel na ušesih, ko je bil na seji, na kateri smo sklenili, da od takrat naprej ne sme nobeden farmer več nobene stvari prodati (za časa stvke). Odgovoril je, da je slišal in dostavil: "Ja, kako pa bom živel?" Drugi dan se je isti farmer izra-

zil: "Ako ne ubijem dve mački bosta sami crknili, ker ni dovolj mleka." Ali ni to sama razvada? In posameznikov takega kalibra je več.

Morda se tudi F. B. strinja z onim farmerjem. Tudi on je bil navzoč na omenjeni seji. Kot razvidim iz njegovega dopisa v Prosveti, se je spozabil in oddal mleko iz navade pred časom. On pravi, da dotična unijska sirarna, v katero jaz in več rojakov dajemo mleko, je najbolj skebala. To seveda ne odgovarja resnici. Resnica je, da sta dva njegovega kalibra pripeljala mleko en dan predno je bilo izdano dovoljenje, da je stavka začasno ustavljena. Povedano naj mu bo, da v naši sirarni ni bilo treba nobenega tiketa, obratno pa je bilo največ sitnosti z mlekarjo, v katero on daje mleko. Ali ne ve, da smo hodili iz Willarda zmrzovat radi njegove mlekarne? Ali ne ve, da bi bili kmalu njegovi društveni sobratje odpeljani v ječo radi razvade in mlačnosti njemu enakih? Ježi se nad mano, ker sem zapisal, da sta dva na črni listi in povedati da nočem, koliko jih je na rdeči. Da, tudi na rdeči jih je precejšnje število. Ve pa naj to, da črna in rumena salamensko slabo paradišarata na rdeči.

V mojem prejšnjem dopisu sem poročal, da je bil F. Perme bolan, ker se je smetane napil. Pisal mi je, naj popravim — ker ga drugi nadlegujejo — da je bil bolan na obistih, ne na želodcu. Novico sem izvedel po njegovi sestri, ki obiskuje srednjo šolo, in o tem je tudi šla splošna govorica. Če ni njegova sestra povedala resnice, pač ni moja krivda. — Vsem čitateljem Prosvete vesele praznike in težko pričakovano srečnejše novo leto!

Matt. Bombach (nečlan).

LISTNICA UREDNIŠTVA

Chicago, J. P. — Poglejte v pravila SNPJ, člen XVI, točka 6 na koncu.

Pevka Rosa Raisa izgubila pol milijona v Insullovem kraju

Chicago. — Rosa Raisa, glasovita operna sopranistka, je te dni povedala, da sta ona in njen mož, baritonist Giacomo Rimini, izgubila pol milijona dolarjev, ki sta jih investirala v propadli Insullov imperij. Insull, bivši čikaški finančni car in podpornik opere, je Raisi svetoval, naj vloži svoje imetje v njegove bonde in delnice. Na ta način je Insull potegnil tudi ostale operne zvezde, ki so vlekile visoke plače za časa prosperitete.

Prizor iz stavke v čikaških klavnicah. Piketi pred klavnicami.

Avtni izvoščki v hudi bitki
s policijo

Največja policijska bitka v zgodovini Philadelphije. Vozniki se pripravljajo na splošno stavko

Philadelphia, Pa. — (FP) — To mesto "bratske ljubezni" in Philadelphia Rapid Transit kompanije, "voditeljice openšarstva v Ameriki," kakor je rekel Norman Thomas na velikem stavkarskem shodu, še ni videlo tako hudih spopadov med policijo in delavstvom kakor te dni.

Bitka se je začela po shodu pet tisoč avtnih izvoščkov, ki so v ljutem boju s prej omenjeno družbo, katere kontrolira vso mestno transportacijo — cestne železnice in taksije. Trajala je 45 minut v osrčju mesta in njene posledice so: pet policajev je bilo odpeljanih v bolnišnico, veliko stavkarjev aretiranih, med njimi tudi njih tajnik C. A. Parker, 45 taksijev pa je bilo demoliranih.

Blavo je izzvala policija in pa detektivji, ki so, pomešani med njimi, hujskali delavce na provokacije, češ: "le dajte jih!" In so jih res dobro namlatili. Na stavkarje je vsa mestna policija navalila, ko so se po shodu razvrstili v dolgo povorko in pričeli demonstrativno korakati po mestu v protestu proti openšarski družbi.

V boj jih je urgiral tudi Norman Thomas, ki je pozival vse transportne delavce na stavko. "Transportni sistem lastujejo Drexell, Morgan, Stotesbury in drugi kapitalisti — le naj ga še obratujejo!" je ob gromovitem ploskanju rekel Thomas. Pozival jih je tudi, naj ustanove "vojni delavski svet za boj proti bosom."

Ta ideja je takoj našla odmev tudi med drugimi vozniki in je

v procesu že formiranje centralnega sveta vseh organiziranih voznikov. Namen tega gibanja je splošna stavka, za kar se najbolj ogrevajo razvaževalci kruha pa tudi razvaževalci perila, ekspresni vozniki in drugi vozniki avto-trukov. Pozvane so bile vse unije, naj glasujejo o splošni stavki.

Do tega revolucionarnega razpoloženja je prišlo tudi radi velike nezadovoljnosti z vladnim delavskim odborom, ki je "reševal" že več slučajev na ta način, da je podjetnikom vrgele meso, delavcem pa kost. Kjer pa je odločil v prid delavcem, so podjetniki enostavno ignorirali njegov odlok.

Centralna delavska unija je že sprejela protestno resolucijo proti Labor Boardu in se pričakuje, da bo podpirala tudi splošno stavko voznikov. Stavka avtoizvoščkov je pod socialističnim vodstvom.

Brezposelni se organizirajo

Staunton, Ill. — Organizacije brezposelnih delavcev iz 13 okrajev so na svoji konferenci v tem mestu ustanovile Illinois Workers Alliance. Ed Morgan je bil izvoljen za načelnika, Oscar Sturm pa za tajnika zveze, čije cilj je protekcija interesov brezposelnih. Zveza ima svoj glavni stan v Stauntonu.

Shod brezposelnih unionistov v bližnjem Danvillu, na katerem so nameravali formirati brezposelnostni svet, je razbila policija in izgnala vse zunanje agitatorje iz mesta. To mesto je pred enim letom prišlo na prve strani časopisja zaradi drhalskih nasilstev proti brezposelnim delavcem s strani članov Ameriške legije in trgovcev. Noben odvetnik v Danvillu ni hotel nastopiti proti drhali, ki je terorizirala brezposelne.

Nova antracitna unija podpisala prvo pogodbo

Wilkes-Barre, Pa. — United Anthracite Miners of Pennsylvania, nova unija rudarjev na antracitnem polju, je te dni sklenila prvo pogodbo z nakim manjšim operatorjem, ki uposljuje le sto rudarjev. Dasi je to majhna zmaga, jo rudarji kljub temu smatrajo za značilno — podpis prvega kontrakta.

Sovjeti bodo prisostvovali na čikaški razstavi v prihodnjem letu

Chicago. — Sovjetska Rusija bo imela svoj paviljon na razstavi Stoletja napredka v Chicagu, ki se nadaljuje v letu 1934. Zastopniki sovjetske vlade, ki so zadnje dni sklepali pogodbo z vodstvom razstave, so se obvezali, da v sovjetskem paviljonu ne bo nobene propagande proti Združenim državam.

PLANET SE JE IZGUBIL

L. 1932 so odkrili majhen planet, ki so ga označili kot HA 1932. Planet je bil eden izmed najinteresantnejših planetoidov, ki jih poznajo astronomi kakšnih 2000. Po ugotovitvah zvezdoglelov je meril planet v premeru samo 3 km ter je križal kot edini planetoid pot Venere, Marsa in Zemlje.

Ta planet so zdaj astronomi pogrešili. Prof. G. Strake, ki obravnava astronomsko odkritja v lanskem letu, pravi, da je treba smatrati planet HA 1932 za izgubljeno nebesno telo. Ni ga mogoče več zasledovati z astronomskimi računi, ker je bil čas za njegovo opazovanje prekratek. Zvezdogledom preostaja edino upanje, da bodo na ta planet naleteli kdaj pozneje, in sicer čisto slučajno.

Tekstilna unija se izroka
za splošno stavko

Eksekutiva te unije priporoča sklicanje izredne konvencije Ameriške delavske federacije. Skrajšanje delovnega tedna na 30 ur cilj generalne stavke

New York. — (FP) — Edin generalna stavka ameriškega organiziranega delavstva lahko vojuje skrajšanje delovnega tedna na 30 ur, je izjavil Thomas F. McMahon, predsednik Unije Textile Workers of America, seji eksekutive te organizacije. Na njegovo priporočilo je eksekutiva sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da Ameriška delavska federacija skliče izredno konvencijo, katere naj bi pravila vse potrebno za oklepnalno stavko.

Delavstvo ne bo nikdar dobilo krajšega delovnega tedna brez znižanja plač, ako se ne bo vrglo v boj, je rečeno v resoluciji, obenem obsoja organiziranjski skus delodajalcev, da se izkrije delavska klavzula iz industrijskega zakona, ki jamči delavcem pravico organiziranja v svojih unijah in kolektivnega pogajanja. Resolucija tudi naglašuje, da je produkcija v zadnjih desetih letih napredovala za 40 odstotkov, dočim je bil delovni teden znižan samo za 14 odstotkov.

Ako bo tekstilna unija uspešno pridobila Ameriško delavsko federacijo za generalno stavko bo to pomenilo revidiranje politike te organizacije. Stavke ameriških industrij so se vedno razlikovale od stavk v Evropi, da so le v redkih slučajih imele politični značaj, to se pravi, da niso bile naperjene v pravi proti delodajalcem, temveč da s pritiskom na vlado izvolijo svoje cilje. Edino štrajk organiziranih pristanišnih delavcev, katerih namen je bil preprečiti pošiljanje municije v Rusijo, so imele deloma politični značaj.

UTWA je ena od večjih uni, ki so pridružene k Ameriški delavski federaciji. Po poročilu, je bilo predloženo na seji eksekutive, šteje tekstilna unija 75,000 članov. V splošni stavki avilnih delavcev, čije središče bilo v Patersonu, N. J., je igrala unija vodilno vlogo.

Vlada preiskuje Frickovo družbo

Washington. — Delavski po-tajnik Edward McGrady, ki je obenem tudi pomožni administrator NRA, je pričel s preiskavo Frick Coal & Coke kompanije, ker je rudarjem odrek pravico do svojega tehničarja. Družba se tudi ne mara pogajati z zastopniki rudarske unije za sklenitev pogodbe.

O SPANJU

Pravi odpočitek po delu daje spanje. Mirni, zračni in pretopli prostori so najboljše spanje. Ni prav, če otrokom pripravljamo pretoplo ležišče, slabše pa je, če jih hočemo utrditi s spartanskim ležanjem. Otrokom je potrebno tudi dovolj spanja, bolj odraslim vsaj en ur, šolski deci pa vsaj devet ur. Odrasli človek si zagotovi zdravih dneh zdravo spanje z rednim pričetkom dneva. Za trk naj bi jemal točno ob določeni jutranji uri, isto tako naj bi se držal točnega reda drugih dnevnih opravil. Brez tega reda se z leti pokvari najtrdnje spanje.

Desničarji in levičarji
v zakonu

Mnogo zakonov, ki so se po-
neje razšli, je bilo takšnih, da
je bil mož desničar, žena pa le-
vičar ali obratno in zato so si
misleci stavili vprašanje, ali niso
takšni pari slabo izbrani in niso
morda le bolj v nevarnosti, da
jih prej ali slej čaka ločitev.

Z vprašanjem desničarstva,
ki je s tem v bistveni zvezi, se
znanost bavi že leta in leta, pa
mu še zmerom ni mogla priti do
dna. Saj je človeško telo vendar
le skladno in bi moral imeti člo-
vek enako razviti obe roki, ne
pa bolj desnico, ki jo uporablja
mnogo več kot levo? Odgovor na
to je lahek, kajti vedeti je
treba, da človek le ni zrastle
skladno; saj so točno izmerili,
da je desna roka pri desničarjih
močnejša in celo daljša, pri le-
vičarjih je pa ta pojav obraten!

Zelo čudno je dalje, da pri člo-
veku desničarju ni samo moč-
nejše razvita desnica, temveč tu-
di vsa ostala polovica telesa, ce-
lo noga in oko. Pri dvoskoku se
desničar zmerom ujame na des-
no nogo in tudi, kadar gleda v
daljavo, rabi za bolj ostro gle-
danje samo desno oko.

Fiziološki poskusi so dokazali,
da tudi živčna središča v mož-
ganih niso razdeljena simetrič-
no. Za večjo delazmožnost des-
ne polovice bi morala biti poseb-
na razvita leva polovica mož-
gan — kjer je tudi središče za
dar govora — saj je znano, da
se živčne poti v telesu križajo in
ustreza živcu v desni polovici te-
lesa leva možganska polovica in
obratno. Na splošno se anatomic-
no ne da ugotoviti nobena razli-
ka med obema polovicama, toda
dejstvo je, da dobiva leva mož-
ganska polovica močnejši dotok
kvi kot desna, kar pa še zmer-
om ni dovolj vzroka, da bi mo-
rala biti desna polovica toliko
močnejša. Iskali so še drugačne
vzroke in nekaj časa živeli v
mislih, da izvirajo močnejši raz-
voj desne polovice telesa od raz-
mer, v katerih je živel človek v
prvih početkih civilizacije. Re-
kli so, da so naši pradedje po-
stali desničarji samo zaradi te-
ga, ker so z levico sukali ščit,
da bi branili srce, v desnici pa
kopje v obrambo. V teku stole-
tij so se ljudje tega popolnoma
priučili; vse orodje in predmete
so izdelovali po tem merilu in
končno levica res ni bila več za
pravo robo.

Ali je desničarstvo večini lju-
di res prirojeno, se da ugotoviti
s preiskavo prav majhnih otrok.
Pri teh preiskavah so našli, da
je med njimi v prvih letih raz-
meroma mnogo levičarskih, po-
neje pa se njihovo število zelo
zmanjša. Neznaten odstotek pa
le ostane takšnih, da se kljub
vsej vzgoji poslužujejo samo le-

vice. Iz tega bi se dalo sklepati,
da gre v teh primerih res za
različno delovanje možganskih
polovic. Če so pri desničarjih —
kar ni dokazano — nekoliko
močnejši levi deli možgan, mo-
remo smatrati, da je pri levičar-
jih baš obratno. Zanimiv je s
teh vidikov primer berlinskega
privatnega docenta dr. Kleina,
ki je opazoval otroka z izrazi-
tim levičarskim darom. Otrok je
zbolel v desni možganski polovi-
ci in posledica je bila, da je de-
loma ohromel na levi in izgubil
celo dar govora; pozneje se je
polagoma spremenil v desni-
čarja.

Kaj pa vemo o duševnih in
značajnih posebnostih levičar-
jev? Sam Lombroso jih je sma-
tral za manjvredne in ameriški
raziskovalec Popenoe je ugotov-
vil (v Ameriki) med duševno
manjvrednimi ljudmi dva- ali
trikrat več levičarjev kot med
normalnimi. Značilno je, da
mnogo levičarjev tudi jeclja.
Mnenje italijanskega učenjaka
in tudi Američana glede manj-
vrednosti levičarjev seveda ni
dokazano in treba bi bilo sestavi-
ti bolj temeljite statistike, če bi
hoteli podatke brez pomislekov
izrabiti za znanost. Saj je znano,
da je mnogo duševno veliki-
h, posebno umetnikov, prisi-
ljenih, da potrebujejo bolj kot
povprečni ljudje obe roki. Leo-
nardo da Vinci in Menzel n. pr.
sta rada delala z levico. Da bi
bili levičarji celo drugačni v
značaju od desničarjev in bi
morda v zakonskem življenju ne
bili prav tako dobri kot ostali,
za to ni nobenih dokazov. Zato
nihče ne more trditi, vnaprej,
da bi se morali zakoni med de-
sničarji in levičarji — samo za-
radi tega — končati z ločitvami.

Iz "trojlega carsiva"

Če ima Fuehrer rojstni dan ...
Kazensko sodišče v Essenu je
odredilo aretacijo v Poruhrju
zelo znanega duhovnika dr.
Klinkhammerja, ker je imel na
rojstni dan kancelarja Hitlerja
pridigo, v kateri se je pregrešil
proti tako zvanemu kancelarje-
vemu paragrafu. Sodišče za za-
ščito države je obsodilo obto-
ženca na pol leta ječe.

Strokovne šole enake univerzi
Na zborovanju nemškega di-
jaštva v Berlinu je imel rajhov-
ski inspektor Roehlich govor, v
katerem je opozarjal na predsto-
ječe reforme v nemškem šolstvu.
Po njegovi izjavi bo nemška vla-
da popolnoma izenačila strokov-
ne šole z univerzami, ker hoče
odpraviti zavist in mržnjo, ki
vlada med vseučiliščniki in obis-
kovalci strokovnih šol. Prešer-
nost akademikov velja po Roeh-
lichovi izjavi iztrebiti do naj-
tanjšje korenine.

Zaščiten barva
V Nemčiji pride v najkrajšem
času Hitlerjeva rjava barva pod
zaporo. Blago v tej barvi se bo
smelo prodajati samo z izrecnim
dovoljenjem.

Vodja želi ...
V listu "Breslauer N. Nach-
richten" stoji inserat: "Moj
Fuehrer želi, da se oženim. Za-
to iščem nevesto evangeljske
vere čiste arijske rase, svetlo-
laso, visoke rasti in zaokroženih
oblik s premoženjem."

Kaj stane češka nevesta
V češkoslovaško-nemškem ob-
mejnem ozemlju Nachoda se je
tekotom stoletij udomaćila tradi-
cija, da so prihajali Nemci iz
raja po neveste v češke družine
na čeških tleh. Tradicija noče
nikakor ponehati, zato so nem-
ške obmejne oblasti izdale na-
redbo, da se mora ta praksa ne-
hati s 1. januarjem 1934. Po
tem roku bo moral vsak rajhov-
ski Nemec, ki bo hotel vzeti Če-
hinjo za ženo, plačati 200 mark.

Shaw o Hitlerju
Bernard G. Shaw je imel te
dni v Fabianovi družbi v Lon-
donu predavanje o Hitlerju.
Dejal je med drugim: "Najbolj
me zanima Hitlerjev obraz, ki
kazuje vedno nejevoljo. Takšen
obraz bi pristojal vsakemu dr-
žavniku. Naši ministri ne ka-
žejo nikoli nejevolje na obrazu,
čeprav jim tu pa tam nagaja
kakšna stvar. Glede Židov pa
bi se jaz na Hitlerjevem mestu
postavil na stališče, da mora
vsak Žid vzeti za ženo arijsko
dekle. Tako bi se rase dodobra
pomešale med sabo. In potomci
iz takšnih zakonov bi gotovo bili
boljši kakor otroci iz čistih ras
ene in iste vrste."

SEX APPEAL IN RADIO-
AKTIVNOST

Neki Armand Givélet je imel
prošle dni v Parizu javno preda-
vanje, kjer je meril s pomočjo
izredno občutljivega galvanome-
tra človeški fluidum navzoče-
ga občinstva. Po Givéletovem
naziranju izžareva vsak indivi-
diij poseben fluid, in sicer skozi
roke, odnosno prste. Sex appeal,
o katerem se toliko razpravlja,
je dejal Givélet, ni nič drugega,
nego biološko izžarevanje radij-
skih žarkov. Oseba, pri kateri
se kazalec galvanometra nemir-
no premika sem in tja, je po
Givéletovi sodbi zdrava kakor
dren. Alkoholiki ne kažejo no-
bene radioaktivnosti, pač pa raz-
polagajo z njo kadilci in pivci
čaja. Radioaktivnost je pri teh
ljudih največja zjutraj po dobro
prespani noči.

Teoretik
"Papa, kaj je teoretik?"
"Teoretik, sin moj, je človek,
ki misli, da se uči plavanja, če
sedi na bregu in opazuje žabo."

Pomožno delo za izšolane
brezposelence

Tudi izšolane žrtve depresije
bodo sedaj dobile priliko do dela
od federalne vlade, Federal
Emergency Relief Administra-
tion (FERA) je počela velikan-
sko akcijo, ki naj premesti vse
one, ki dobivajo ali potrebujejo
podporo, od seznama podpiranih
v seznam pomožnih delavcev.
Del te akcije tvori obširen pro-
gram na polju vzgoje odraslih.

Vsakdo, ki je dovršil visoke
šole in je brez dela ali potrebuje
podporo, bo imel priliko biti na-
meščen od pomožne federalne
uprave. Ako ni dovršil visokih
šol, ali ima zmožnosti, da se pri-
lagodi programu, bo ravno tako
vzet v poštev.

Dočim bo federalna vlada pla-
čevala, bode uprava in lokalni
načrtni v rokah držav. Šolski
nadzorniki v vsakem mestu so
oni, ki pridejo v dotiko z inte-
lektualnimi brezposlenci.

Program vzgoje odraslih, ki
ga FERA ima v vidu, se deli v
šest delov:

1. Podočelne šole, kar se tiče
plačevanja učiteljev šol, ki so
bile zaprte radi pomanjkanja de-
narja.
2. Podučevanje nepismencev,
kar odgovarja šolanju odraslih
do stopnje šestega ljudskošol-
skega razreda.
3. Poklicna vzgoja, ki obsega
strokovno šolanje v raznih obr-
tih.
4. Rehabilitacija, ki vključuje
šolanje pohabljenecv.
5. Splošna vzgoja odraslih.
6. Bolničarske šole.

Največ intelektualcev bo do-
bilo delo po splošnem načrtu za
vzgojo odraslih. Ne bo treba
posebne učiteljske sposobnosti.
Kjer bodo lokalne oblasti pre-
pocasne v organiziranju progra-
ma, intelektualci, ki imajo nekaj
energije, lahko sam začne kak-
tečaj za izobrazbo odraslih, na
kar bo dobival federalno plačo.

Kar se tiče plače, bo vlada po-
stopala precej liberalno, tako da
plača ne bo omejena na \$15 na
teden.

Mnogo inženirjev, ki so jako
trpeli radi depresije, najdejo
hvaležno polje v vzgojevanju od-
raslih. FLIS.

NOVO PROSVETNO GIBANJE
MED RUDARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
organizacije s poštenim vodstvom,
ni treba poudarjati. Poudarjati
pa je potrebno, da a alepmi re-
voltami, ki se izcimijo v izklju-
čitvah iskrenih in bojevityh ru-
darjev ali pa v novih organiza-
cijah, rudarji ne morejo priti do
uspeha.

Nekdaj toliko obetajoča Pro-
gresivna unija v Illinoisu je
zašla na ista pota kakor UMW
pod Lewisovim vodstvom. O
korupciji v nji ni govora, oč-
vidno pa je, da naglo postaja
konservativna.

Na drugi strani pa je UMW
zopet postala močna organiza-
cija s skrajno konservativnim
vodstvom. Da bo Lewisov re-
žim skušal zatreti vsak radikali-
zizem med rudarji in iztrebiti iz
unije vse vplivnejše upornike,
je to že pokazal. Krajevnim u-
nijam je na primer Lewis pre-
povedal, da ne smejo sprejeti za
člana Powers Hapgooda. Nje-
gov pobočnik Van Bittner je na
nakem shodu v W. Va. nedavno
rekel, da v UMW "ni prostora
za socialiste in komuniste."

Rudarji morejo priti do enot-
ne, bojovne in razredno zavedne
organizacije in nastopiti proti
Lewisizmu le z organiziranim
vzgojevalnim delom. In to nalo-
go si je nadel "levičarski" blok,
v katerem so razen komunistov
zastopane vse radikalne delav-
ske grupe.

Jezik ji je zavezala
On: "Srček, ali se pleva dogo-
vorila, da ne bova nikomur po-
vedala, da sva se zaročila?"
Ona: "Da, dragec, a jaz nisem
kriva. Včeraj je namreč Silvia
rekla, da me niti idot ne bi vzel,
pa sem ji vendar morala jezik
zavezati in ji povedati, da sem s
teboj zaročena!"

Dragoceno življenje
Žena v čolnu: "Koga bi rešil
najprej, če bi se čoln potopil?
Otroke ali mene?"
Mož: "Sebe!"

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Iskorp. 17. junije 1907
v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj.bol.odd.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....906 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....505 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRCCELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADEBNI ODBOR:

FRANK KAITZ, predsednik.....8639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korrespondenca s glavnimi odborimi, ki deluje v gl. uradu, se vrsti tabele:

VSA PISMA, ki so namenjena na pogo gl. predsednika, naj so poslana na predsedništvo.

VSA DENARNA posilstva in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vohla

saj so poslajo na gl. tajništvo.

Vse stvari, ki se tičejo upravnih poslovov, naj so poslajo na bol. tajništvo.

Vse stvari v zvezi s blaginjskimi posli, naj so poslajo na blaginjskino.

VSE PRITOBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj so poslajo Franku Kaitzu,

predsedniku nadzornega odbora.

VSE PRIZIVI na gl. porotni odbor naj so poslajo na John Gorseka, predsednika porot-
nega odbora.

VSE DOPISI in drugi spisi, namena, uradi, nazivanja in sploh vse, kar je v zvezi

s glavnimi jednoto, naj so poslajo na "PROSVETA," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:

Communications for the supreme president should be addressed to him.

All remittances of money and business concerning lodges and members other than club

benefits should be addressed to the secretary's office.

Matters of club benefit should be addressed to the assistant secretary.

Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up

with him.

Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank

Kaitz, chairman of the Board of Supervisors.

Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorsek, chairman, Judicial

Committee.

Vesti iz Jugoslavije

Tudi umor na Vidmu delo sorod-
nikov?

Poročila iz Vidma vedo poro-
čati, da bo umor starke Juvanci-
čeve kmalu pojanjen. Izvršeni
sta bili že dve aretaciji, in sicer
so aretirali sestro in brata umor-
jenke. Pri sestri so baje našli o-
poroko Juvancičeve, pri bratu, ki
stanuje nekje v Sevnici, pa da
so našli ključke k umorjenkini hi-
ši. Če bo preiskava z dokazi po-
trdila ta sum, potem imamo le-
tos že četrti umor, izvršen med
sorodniki.

Andrej Mali je umoril svojo
ženo, Jože Herle je ustrelil svojo-
ga svaka Tineta Trdina v Troja-
nah, umora starke Gorsetove je
bila osumljena njena sestra, u-
mora Juvancičeve sta osumljena
njena sestra in brat! Kakor epi-
demija se širi razbojniška meto-
da, obračunavati spore med bra-
ti in sestrami, možni in ženami
na krvav način.

Umrl so: V Ljubljani trafi-
kantka Rozina Pogačnikova za
jetiko, v ljubljanski bolnišnici
čevljarjeva žena Marija Stariče-
va, v Krizu pri Komendi posest-
nik Ivan Dimic, na Bledu hote-
lirka Marija Troha, v Brodeh pri
Vranskem 46-letni zdravnik dr.
Bogdan Novak, v Celju 26-letna
veletrgovka in veleposelstnica
Mara Marinčeva.

NEKAJ ZA VSE

Odrasel človek vdih v 24 urah
kakanih 740 g ali 516 in pol i ki-
slika ter izdih kakanih 900 g ali
455 in pol i ogljikove kisline.

Jetra odraslega človeka teht-
ajo 1.5 do 2 kilograma.

Smrt pod vodo nastopi po
Lehrtu najzgodneje v 7 min. za-
radi poškodovanja podaljšane-
ga mozga in nedostajanja kisika.
Poskusa, da bi obudili nezavest-
nega utopljenca, zato ne smemo
prekiniti pred 20. minuto.

Vaška znojna fleza je cevka,
ki meri najmanj pol centimetra
v dolžino. Ker je vseh znojnih
flez poltretji milijon, znaša njih
skupna dolžina tedaj okrog 12
in pol kilometra—tri ure hoda.

Pater Perigeon, ki je odkril
peneč se šampanjec, je kot prvi
gvedel tudi plutovinasti zama-
šek.

V stari Mehiki so bogastvo
kakšnega rodu cenili po količini
sol, ki jo je imel.

V Zedinjenih državah prijav-
jo vsako leto kakanih 20,000
oseb kot pogrešane.

Rimljan Sergij Orata je izu-
mil že v 1. stol. pred našim šte-
tjem kurjenje s vročim zrakom.

Ne verjame mu
— Pravite, da sem edina žen-
a na svetu, ki jo ljubite? Jaz
am pa ne verjamem.
— Ah, vidim, da ste prav ta-
ko neverna, kakor vaša sestra.

Filmska igralka
— Kaj vse zahtevajo od nas!
Najprej sem se morala učiti pe-
ti na avočni film, zdaj pa zopet
zahtevajo, naj se naučim zarde-
vati za barvni film.

Posel zdravnikov je v tem, da
spravljajo stvari, ki jih zelo ala-
bo poznajo, v telo, ki ga še manj
poznajo. (Iz nekega almanaha
1860.)

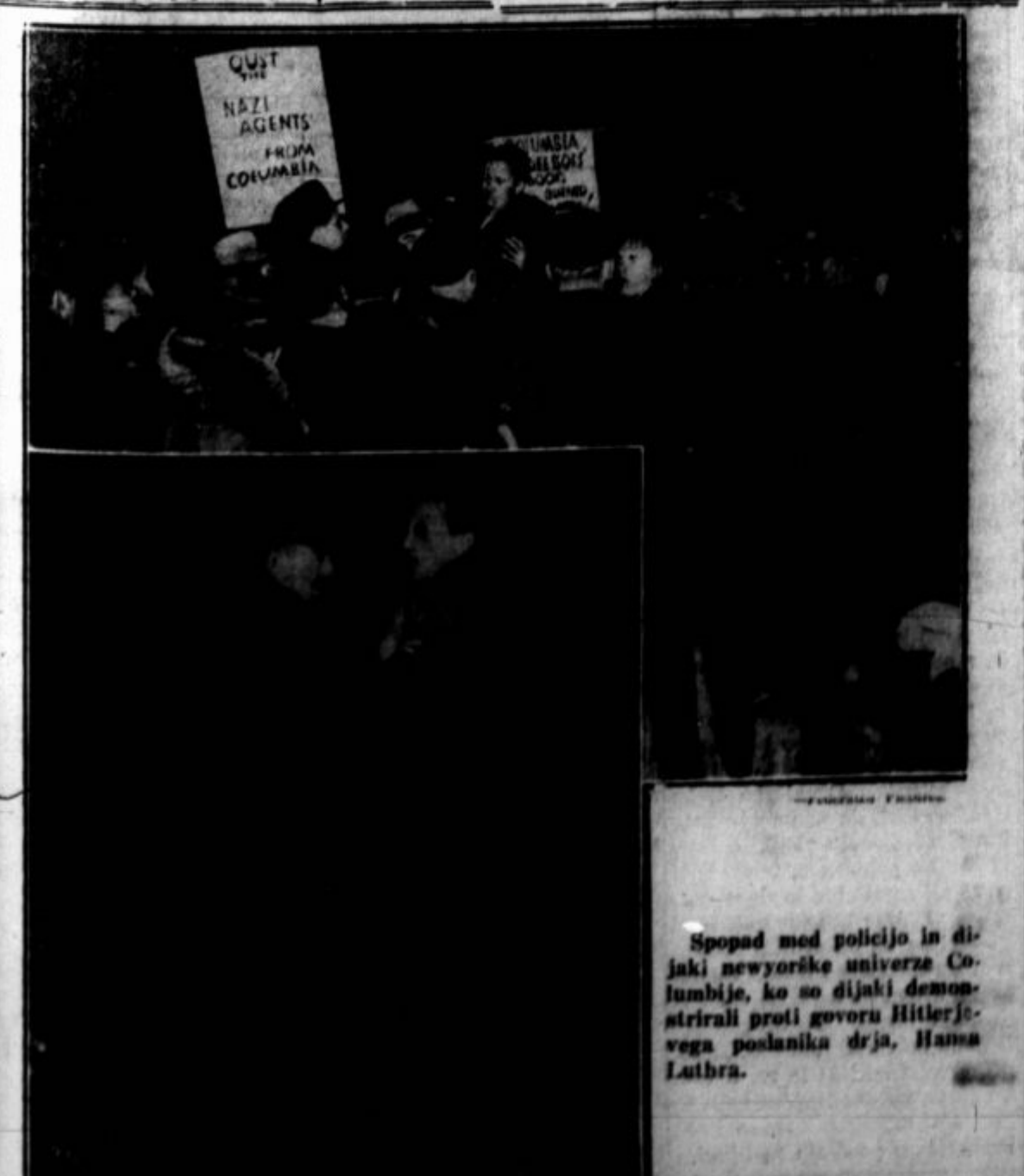
ZNANSTVENI RAZVOJI

Razvoj moderno znanstvenih
strojev je bil veliksanska dobro-
ta za kadilce cigaret. Taki
stroji so opomogli izdelovate-
ljem cigaret, ki so se za stvar
zanimali, jim ustvarili možnost
povečanja produkcije veliko-
merno in ob istem času dali pri-
liko do precejšnje mere znižanja
stroškov. Ta ekonomija nasta-
la valed in po velikem obratu in
produkciji na debelo je deloma
prešla tudi v korist kadilecem.
Ženjalne iznajdbe, še več, so
dale podlago za izboljšanje kva-
litete cigaret kakor je narašča-
la množina izdelka.

Med tem se je izpopolnjevalo
stroje sta oboje tehnika v iz-
delovanju in kakovost tobaka
znanstveno napredovala. In u-
speh tega je, da imajo da-
našnji kadilci cigaret boljše ka-
denje in po precej nižji ceni, ko
pa je to bilo mogoče doseči ka-
dilecem le ene generacije nazaj.
Lucky Strike cigarete za pri-
mer, vam prikazujejo precej za-
nimiv vzorec pripadajoč k znan-
stvenemu razvoju v procesu pri
izdelavi cigaret.

Predvsem pa, samo dve naj-
finejši vrsti tobaka se kupuje
za uporabo pri izdelovanju va-
ših Lucky Strike. Ta tobak je
kupljen od izkušenih in izvetnih
prekuplevalcev tobaka na
vseh svetovno znanih tržiščih
tobaka sveta. Okrog 86 odstot-
kov tobakove rastline je razvr-
ženo pri izdelavi Luckies, samo
izbrane liste se rabi. Ta fini
tobak se prepača in procesira za
varstvo vašega grla in boljši
okus.

Pri izdelavi Luckies je še več,
vaška stopinja v izdelavanju in
pri procesu je stopinja k ena-
kosti. Nad 60 enakostnih in-
strumentov pomaga napraviti
prvi Lucky popolnoma enakega
vsem drugim Luckiem. To je
vzrok zakaj vaši Lucky Cigare-
ti pridejo k vam zaviti pravil-
no, okrogli polno pakirani s ču-
dovitim "Luckies zadovolj-
stvom." (Adv.)

Spopad med policijo in di-
jaki newyorške univerze Co-
lumbije, ko so dijaki demon-
strirali proti govoru Hitlerje-
vega poslanika dr. Hama
Lutbra.

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISELJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Blakelock je bil pravilno uganil. Naš oddelek je bil poslan naravnost v odsek Meuse-Ar-gonne. V pristanišču so nas opremili s čeladami, plinskimi maskami in z vsem drugim potrebnim. Zasedli smo rezervno črto v tako imenovanem mirnem odseku, čeprav so nas tudi tu vsak tretji dan obmetavali z granatami in šrapneli.

Vtis, ki ga je prvo obstreljevanje z granatami naredilo na moštvo, ni bil dosti drugačen od učinka, ki ga zapusti močno zdravilo: človek se ga boji in trepeče pred njim, a ko ga použije, zbija šale in se smeje. Ker prvo obstreljevanje ni zahtevalo nobenih težjih žrtev ter smo se skoro vedno lahko prihluli in poskrili v kaverne, ki so zdržale vsak napad, smo naslednja obstreljevanja prenesli mirno in brez razburjenja. Ponoči smo sedeli v strelskih jarkih ter poslušali grozotno tuljenje in pišanje ameriških in nemških izstrelkov, takozvanih "konzervnih škatek", ki so jadrali visoko nad našimi glavami. Včasih so švistnili nad nami vžigalniki, ki so se goreli.

Koski je bil obraz skoro ves čas razpotegnjen v rahel posmeh. Nič ga nisem povpraševal, vendar mi je bilo jasno, kaj misli: da je vse gorostasna bedastost, nekaj čudnega in burkastega hkratu. To naziranje ga ni seveda niti najmanj oviralo, da bi ne bil kar se da strumen stotnijski poveljnik, kakor ga pred pol-drugim mesecem v Louisiani pomanjkanje so-čuvstvanja z moštvo, obolelim za "špan-sko", ni odvrnilo, da ne bi bil storil vsega, kar je bilo v njegovih močeh.

Dva meseca smo bili že na fronti, ne da bi bilo medtem prišlo do pravega boja. V naši stotnji smo imeli le dve izgubi, dva "lahko ranjena."

Potem smo za dva tedna odšli v zaledje. Uta-borili smo se pod šotori v nekem gozdu, približno osem milj za bojno črto.

Nato so nas zopet poslali nazaj v isti odsek, le da smo tokrat prevzeli prednjo črto. Odsek je bil še vedno "miren".

Ko smo bili drugi dan na naših novih postojankah, mi je rekel Koska:

"Sporočil sem Blakelocku, naj pride. Pre-pričan sem, da nas bo te dni prišel 'pregledat'."

Na dan četrtega novembra, teden dni pred premirjem, je Blakelock res prišel. Nemci so v presledkih obstreljevali naše jarke ves dan. Kdor je le mogel, se je tiščal v zavetju ali v kaverni.

Bilo je popoldne. Pet mož, med katerimi sem bil tudi jaz, se je stiskalo v klonici, kjer je bilo nastanjeno naše stotnijsko poveljništv. Koska je sedel v kotu pri mali, na hitro zbiti mizi ter gledal v zemljevid. Če se je raz-počila granata kje v bližini, je za trenutek dvignil oči, takoj nato pa je bil z vso pozor-nostjo zopet pri zemljevidu, le medel usmev se mu je nakrožil okoli ustnic.

Prvi poročnik, visok, mlad fant, ki je šele nedavno prišel k stotnji, se je naslanjal ob debel tram pri vходу v zakon. Kadil je ciga-reto in čital pismo zdoma.

Prvi seržant in jaz sva sedela na ležišču ter prebirala šop okrožnic in povelj, ki jih je te-kač pravkar prinesel od polkovnega poveljniš-tva. Zadnji mož v zaklonišču je bil stotnijski trobentač, doma iz Novega Orleansa; bilo mu je okoli dva in dvajset let, toda videti je bil mlajši; opravljal je tudi službo tekača za stotnijskega poveljnika. Njegove navzočnosti

sem si bil le nedoločno v svesti. Videti je bilo, da nekaj šari pri svoji opremi; kakor se je iz-kazalo pozneje, je stikal za ročno granato, ki jo je bil nekam založil.

Začuli smo, kako pred zaklonom sprašuje glas: "Kje je stotnijsko poveljništv kapitana Koske?" Bil je Blakelockov glas, a ne več ta-ko zvonek in rezek kakor prejnjše čase.

"Naravnost pred vami, sir," mu je pojasnil vojak, na katerega se je bil obrnil.

Koska je skočil na noge in sprejel Blake-locka.

"Glej ga, Kosko!" je vzkliknil Blakelock.

"Kako je z vami, polkovnik?" je vprašal Ko-ska z malodane hladno vljudnostjo.

V odgovor je Blakelock nagubančil čelo, se ozri naokoli ter me spoznal.

"Adamič, glej no!" je vzkliknil. "Seržant, če prav vidim. Kako se vam godi?"

Odgovoril sem: "All right, sir." Nato sva si stisnila roke.

Razen naju dveh ni poznal nikogar v zaklonu. Vsi so prišli k polku šele pozneje, ko so njega že razrešili poveljstva.

Blakelock je bil docela spremenjen, natanko tak, kakor ga je bil opisal Koska.

Na glavi je imel jekleno čelado, z vratu mu je visela plinska maska.

"No in zdaj? ..." je spregovoril ter se ozri h Koski.

"Bi se ne hoteli malo razgledati?" je po-vprašal Koska.

Toda trenutek zatem, še preden je Blakelock utegnil odgovoriti, je mladi trobentač straho-vito zakričal; našel je bil svojo granato baš, ko je obiskovalec vstopil. Ozri sem se k njemu; mislim, da jih ni bilo oči v zaklonu, ki tre-nutke ne bi bile zazrte vanj. Stal je sredi za-klona ter držal v rokah granato, veliko "ana-nas", kakor smo jim rekli. Bil je ko zadet od groze.

Kakor se je izkazalo pozneje, je bil dečko neizvežban prostak, ki je le površno umel rav-nati z ročnimi granatami. Iz gole radovedno-sti je bil potegnil "ananas" iz varnostnega to-ka ter pri tem slučajno izdrl mali varnostni zatik.

Znano mu je bilo, da se granata razpoči v sedmih sekundah, če izdereš varnostni zatik. In namesto da bi sedaj zagnal to vražjo reč iz zaklona, kar bi bil po človeški pameti še mogel storiti, je obstal trd od groze, še enkrat obup-no zakričal ter spustil granato na tla.

Vse to se je dogodilo v morda manj ko treh sekundah.

Jeknil je krik še nekoga drugega. Iz nago-na in vežbe sem planil, da si poiščem kakršno-koli zavetje, toda še preden sem se utegnil okreniti, me je treščila ob tla strahovita eks-plozija.

Ko sem tako ležal v tej z dimom napolnjeni luknji in mi je v ušesih še vedno zvenel stra-hotni pok, da nisem slišal ničesar drugega, je bilo prvo, kar sem pomislil, to, kako je vendar smešno in čudno, da nas ni vseh pobilo. Čutil sem namreč, kako se na meni pregiblje človek, in ta človek je bil prvi seržant, ki je očitno ostal živ in nepoškodovan; kmalu zatem sem tudi zašil glasove in stokanje.

Kdor ni bil ranjen ali omamljen, je planil na prsto s tako naglico, da smo se prekopi-cali drug čez drugega; ko smo se ogledali, smo videli, da smo čez in čez oškropljeni s krvjo, čeprav na nas ni bilo najti najmanjše rane.

(Dalec prihodnjik.)

Letalci in tehniki - dikta-torji človeštva

Pogin Evrope in vstajenje nove-ga sveta v l. 2030

Naše pokolenje čakajo še ža-lostni dogodki in še bolj žalosten konec, prerokuje sloviti angleški romanopisec in zgodovinar Wells v svoji najnovejši knjigi ("Shape of things to come").

L. 1940. se prične ob nemško-poljski meji iz malenkostnega povoda vojna, ki se polagoma razširi čez vso Evropo. Razen nekaterih mladih pustolovcev si je ni želel nihče, ne vlade ne ljudstva, toda v nikomur ni do-voľj odpora in energije, da bi jo preprečili. Društvo narodov je polagoma itak izgubilo vsako be-sedo in prenehalo eksistirati. Vojna je prav za prav vojna medsebojnega uničevanja brez določenih vojaških smotrov, prej vojna stalnih zračnih napadov na vlemesta nego invazijska vojna.

L. 1945. se pokažejo znaki iz-črpanosti. Ljudje gladujejo in nimajo niti energije, da bi se branili. Tu pa tam se javljajo sicer upori, ki bi utegnili vojno končati, toda vsa moč je v rokah letalcev in tehnikov, ki jim je malenkost razpršiti vsako zbra-no množico. Letalci in tehniki predstavljajo sploh nekakšno družbeno elito v teh klavnih ča-sih, ki dela, kar hoče in se ji ne more nič upirati.

Končno se l. 1950. častitljive-mu češkoslovaškemu predsed. Benešu posreči, da doseže na konferenci v Pragi premirje med vojskujočimi se državami. Ni pravi mir, toda ljudje nimajo več sile, da bi se bojevali dalje in vrhu tega prične med njimi, kakor po zadnji svetovni vojni hripa, razsajati neznana kužna bolezen, ki pobere do l. 1957., ko sama preneha, ogromno večino še preostalega evropskega prebi-valstva. Potem pa je tudi ko-nec evropske civilizacije. Mesta so prazna, ljudje žive kakor v galsko-rimskih časih v majhnih skupinah na deželi in nimajo med seboj nobenih zvez. Tu pa tam izhaja kakšen lokalni listič, toda telefon in brzojav ne funk-cionirata več. Fotografija je skoraj neznana, kratke železni-ške proge so se sprejele v konjs-ke železnice.

Neki Titus Cobbett je l. 1958. potoval s kolesom iz Rima v Bor-deaux in njegov dnevnik je zna-čilen dokument za ta žalostni čas. Ceste so povsod tako za-puščene, da se bohoti po njih trava, Monte Carlo je v razvali-nah, v Marseillesu je v svoje ve-liko začudenje zagledal še neko-liko ladij po—1000 do 3000 ton, kar je za to dobo svetovnega bankrota, ko ni nikjer nobenih trgovinskih stikov, res pravi ču-dež. V Frejusu pride do velike-ga letališča in je ves začuden nad duševno in moralno močjo letalcev, ki skušajo organizirati novo združenje sveta. V Bor-

deaux ostavi kolo in neki leta-lec ga pelje do pariških, od tam pa do londonskih razvalin, kjer skušajo drzni naseljenci spre-meniti razdejano tla nekdanje-ga Hydeparka v plodna tla.

Wells objavlja tudi izvlečke poročila, ki ga je poslal angleški konzul 1958. iz Washingtona (kajti dežela je postala že tako brezpomembna, da ne premore niti poslanika več). Zedinjene države so se sicer znale odte-gniti vojni, toda blazna denarna politika, nesposobnost, da bi proizvodnjo in potrošnjo spravi-le v sklad, sta jih vrgla v pre-pad, ki ga je dopolnila potem še velika epidemija. Amerika se je razcepila v nebroj brezpo-membnih držav. Washingtonski predsednik je konzula spre-jel in mu med drugim z vese-ljem povedal, da se kažejo konč-no znaki nove prosperitete. Vla-di je spet uspelo, da je otvorila parno plovbo na Mississippiju, a to leto je pridelala že 140 avto-mobilov, dočim jih je lansko leto samo 72.

Po dolgem opisu te propasti vsepovsod, obravnava Wells do-bo obnove. Ustanovitelj moder-ne svetovne države bi bil neki sociolog de Windt, ki zbira med razvalinami in ostanki nekda-njih tehničnih visokih šol, labo-ratorijev in vojak elemente za svojo družbeno elito, ki naj za-vlada svetu. "Bodite sami je-dro sveta," pravi svojim učencem. "Moderna država lahko prične povsod."

Okrog l. 2030. je ta svetovna država ustvarjena in zaključena. Znanstveniki vodijo gospo-darstvo, a ne uporabljajo samo proizvodnje blaga, temveč tudi proizvodnjo človeških, živalskih in rastlinskih plemen. Ljudje žive v preobilici in miru, najvišji svet z modrimi ukrepi uravnava življenje in skrb, da ne postane-jo biologi s svojimi izumi še pre-goreči. Ljudje žive povprečno 90 let, mladost in študij trajata do 35. leta, do 85. leta traja do-zorevanje. Egoizma in grozovi-tosti ne poznajo več, konkurenč-nega boja in boja za obstanek isto tako ne. Socialni instinkt v njih je tako močan, da jim je postala vdanost do države, ki pa tudi skrbi za vse njihove, tudi najmanjše potrebe, druga na-rava.

Tako Wellsova utopija. Lepo. Vsaj za naše potomce, ker naše pokolenje je itak posvečeno smr-ti in propadu.

Umetni nadljudje

V primeri s pračlovekom smo nadljudje, v človeku pa spe še tajne sile, ki se lahko neslu-te-no razvijejo v bodočnosti

V primeru s pračlovekom, pravi sloviti predsednik london-ske akademije znanosti prof. Arthur Keith, predstavlja da-našnji človek nadčloveka, v nje-govih kosteh, mišicah in mož-ganih pa so skrite ogromne sile, ki dajejo možnost za nesluteni razvoj v bodočnosti. Človek je, kakor žival, podrejen zakonu po-dedovanja in če moremo pri ži-valih vzrediti višji tip, bi ga mogli tudi pri človeku.

Toda stvar tu, žal, ni tako lah-ka kakor pri živalih. Konjere-jec lahko spravi po svoji volji dva čistokrvna konja, samca in samico, skupaj, da bi vzgojil nov tip dirkalnega konja. Čeprav to seveda ni tako lahka reč, ka-kor smo jo napisali, vendar se da z izbero živalskih staršev z najboljšimi in določenimi last-nostmi vzrediti nova pasma, ki kaže vse te lastnosti združene v sebi in v čisti obliki. Tako bi utegnili tudi pri človeku vzre-diti posebne tipe nadljudi, geni-je svoje stroke, recimo tip "sod-nika in pol." Evgenik bi moral izbirati samo med najbolj talen-tiranimi družinami sodnikov in gojiti njihov talent v potomcih. Toda tu naleti že na prvo težavo: človeka, moškega ali že-n-sko, ne moreš prisiliti, da se zve-že z določenim človekom in rodi z njim določene potomce. Člo-vek, ki ima poleg razuma tudi srce, se ne bo v ime znanstvene-ga eksperimenta brez nadaljnje-ga odpovedal svoji individualni svobodi in prosti izbiri.

Poleg tega pa nedostaje eks-perimentatorju tudi drugega važnega činitelja: časa. Čeprav bi čukal Metuzalemov starost, bi svoje eksperimente lahko za-sledoval kvečjemu do 30. poko-lenja, to pa ne zadostuje, ker je treba najmanj 100 pokolenj, da dosežeš tu zaželeni ideal. V in-dijskem ustroju kast ali v eks-kluzivnosti angleškega plemstva imamo sicer nekakšen naravni primer za nekam usmerjeno spolno izbero med ljudmi in ta izbira je ustvarila tudi tipe člo-veka z določenimi lastnostmi; toda čistega rezultata tu ni, ker ta ekskluzivnost ne izključuje manjvrednih elementov in ti manjvredni elementi seveda kvari-rijo zaželjene dobre lastnosti po-kolenj. Po tej poti človeštvo ni-koli ne pride do "nadčloveka."

Evgenik bo moral tedaj iskati drugih poti, če bo hotel ustvari-ti človeški rod z boljšimi in bolj zdravimi lastnostmi, nego mogo-če v sedanjem križanju dobrega in slabega vsevprek. Pred vsem je treba poskrbeti, da se bolno in manjvredno ne bo plodilo in zanašalo svoje slabe kalle v bodo-ča pokolenja. Drugič bo treba ljudi poučiti, da ni imetje tisto in najvažnejše, kar lahko ostavi-jo svojim potomcem, temveč da so to njihove dobre in slabe last-nosti. Ljudje bodo morali sami gledati na to, da svojim potom-cem z neprimerno izbero zakon-skega druga ne ostavijo slabega dednega blaga. To utegne po-lagoma ustvariti ljudstva, ki bo-do zdrava na duši in na telesu. To je pa za današnjega evgeni-ka bolj zaželen smoter nego ustvarjanje poedinih nadljudi.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Your Christmas Seals
Make Me a Messenger of Mercy

Batchelder

7 dni do JUGOSLAVIJE
Z ZNANIMI EKSPRESNIMI PARNIKI

BREMEN • EUROPA

Posebni vlak ob parniku v Bremerhavenu jamči najbolj udobno potovanje v Ljubljano. Izborne železniške zvezs tudi iz Cherbouga

NAJHITREJŠA POT V STARO DOMOVINO

Za podrobnosti vprašajte kateregakoli lokalnega agenta ali

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. Randolph St. Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Pe sklepa 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in p-teje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. I Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto nar-nino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to p-teje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za čl. S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini kdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člano in Chicago je.....\$7.00
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.00
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 11.00
3 tednika in..... 12.00	3 tednika in..... 16.00
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 21.00
5 tednikov in..... niš	5 tednikov in..... 26.00
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Men-Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnev-n Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati doti-ko vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družna št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledečih članov mo-družine:

2).....Čl. družna št.....

3).....Čl. družna št.....

4).....Čl. družna št.....

5).....Čl. družna št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časni-knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene umerne, enake dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Rockwell 4904
Chicago, Ill.

Tudi se dajo na željo tudi vse ustrezne pojavnosti